

1203

Això

(ALDC, VIII, 1948. Això)

Les respostes d'aquest enunciat corresponen a la traducció de les frases del cast. *haciendo esto*, del fr. *en faisant ceci* i de l'it. *facendo questo*; per tant, els resultats *això*, *açò* es refereixen a l'entitat que està prop del qui parla o prop del qui escolta; en el cas del val., s'usen *açò*, *astò* per al primer cas i *això* per al segon, però no es reflecteix aquesta diferència perquè no s'havia previst en el *Qüestionari*. En ambdós casos, el pronom d'allunyament de la primera i segona persona és *allò*.

Això (amb la var. semipalatalitzada [ajɔ̯] 122, 154) deriva del llat. IPSÚM, amb aquesta accentuació aguda que el llatí vulgar practicava amb mots disíl·labs (cf. *allà* < ILLÁC, *allí* < ILLÍC); el primitiu **eixò* s'ha canviat en *això* per analogia de mots del mateix sistema demostratiu (*açò*, *aquell*, *allí*, etc.) i, quant a la *o*, inicialment tancada, s'ha obert per atracció de *açò* (< ECCE-HÖC); *astò* és resultat d'un encreuament de *açò* i el cast. *esto* (< ÍSTUD); potser també d'una analogia interna: *aquell*-*allò*, *eixe*-*això*, *este*-*astò*. *Acò* 7 és un manlleu a l'oc. *aquò* (< *ACCU HOC).

Des d'un angle geogràfic, *això*, referit a 'prop del qui parla' i 'prop del qui escolta', domina el cat. principatí, bona part del tort., l'alg., el mall. i l'eiv., una part del qual sol fer distinció entre *açò* i *això*, referint-se a la primera o a la segona persona, com la fa el val. amb *açò*, *astò* enfront de *això*. El men. ha optat per *açò* que uneix les dues localitzacions.

Com a mot en relació cal citar *la deixona* 'això' 45.

Són mots normatius *açò*, *això* com a 'aquesta cosa' al *DG1*, 1932 (*aquest* "demostratiu que designa el lloc on es troba la persona que parla i les coses i persones veïnes a aquesta persona"), però més endavant es fa distinció de localització: "Aquesta o aqueixa cosa, forma que expressa proximitat en l'espai o en el temps respecte a la primera o la segona persona" (*DIEC1*, 1995); la *GIEC* (pàg. 601-602) recull els dos sistemes.

